

At komme galt afsted...

Man kan komme galt af sted med meget – både i sit hjem og på sit arbejde. Hvis man brugte udtrykket i gamle dage for ca. 100 år siden, så betød det ofte, at en ung kvinde var kommet galt af sted. Det skulle ikke forstås sådan, at den unge kvinde var faldet over sine egne ben eller havde tabt den dyre kaffekande – næh det betød noget så forfærdeligt, at den unge kvinde var blevet gravid uden at være gift! Den gang var det noget af det værste, som kunne ske, at få et barn uden at være gift, så var man en falden kvinde, en hore og det der var værre. Den holdning og det synspunkt holdt sig helt op til min ungdom i 60'erne og 70'erne. Da jeg som 14-årig (1960) drog ud for at tjene som ung pige i huset, sagde min far meget alvorligt til mig: *”Nu skal du ikke komme hjem med et barn på halsen.”*

Mormor græd.

Min mormor græd, da hun sagde farvel til mig, men hun fik da fremvisket: *”Pas på mændene, Mie!”*, men mormor glemte bare at fortælle, hvad det var jeg skulle passe på ..!

Fortæller man unge mennesker det i dag, så spørger de om man er født i stenalderen.

I dag er det nærmest en kvalifikation ikke at være gift, når man får børn. Der bliver lavet dokumentar-udsendelser i fjernsynet om de unge (ugifte) mødre – og lukker du et hvilket som helst ugeblad op anno 2010, så er det spækket med artikler om kvinder, som har valgt børn til – men ikke gider en mand. Har de unge kvinder ikke lige en mand, som de finder egnet til at være med til at producere ønskebarnet, så vælger de at få barnet ved hjælp af donormetoden. Alt er tilladt, ingen løfter et øjnebryn, der er frit slag.

Som en tung sky.

Man kan vist roligt sige, at tiderne i den grad har skiftet. Mange af os har formødre, som – oh skræk – fik børn uden for ægteskabet. Det hvilede som en tung sky over familien, der blev aldrig rigtig talt om det, og da slet ikke af den/de faldne kvinde(r). Ofte blev den ugifte gravide kvinde gemt væk, indtil fødselen var overstået og barnet evt. kunne bortadopteres.

Min mormor Helga Hansen, (f. Jørgensen på Fejø i 1890) fik to børn uden for ægteskab. I 1910 som tyveårig fik mormor Edith, barnefaderen var over alle bjerge, så mormor måtte søge en husbestyrerindeplads i Jylland, hvor hun kunne få lov at have sin lille pige med, for hun nægtede at bortadoptere sin pige.

Men ak og ve, godt 4 år senere var min mormor igen gravid. Hun var blevet lokket, som hun senere fortalte mig, da jeg som stor pige spurgte til historien.

Han dukkede ikke op.

En ung køn soldat fra Randers havde lovet hende ægteskab. Han dukkede bare aldrig op, da de skulle have været gift, så mormor måtte til Fødselsstiftelsen i København og føde endnu en pige: Doris i 1915.

Mormor forsøgte at klare dagen og vejen med at arbejde på et pensionat og med de to piger på slæb. Det kunne selvfølgelig ikke gå, og hun drog hjem til sin far på Fejø, hvor hun boede et par år med begge piger. Her blev der gjort ihærdige anstrengelser for, at den yngste af pigerne skulle bortadopteres til en barnløs familie på Fejø.

Husbetyrerinde på Lilleø.

Til sidst gav mormor sig, og Doris fik et nyt hjem på Fejø.

Helga og Jens Chr. Hansen foto-

Mormor fik en ny husbestyrerindeplads, denne gang på Lilleø hos Jens Chr. Hansen, som senere skulle blive min morfar.

Min mormor var efter datiden en nydelig kvinde – Jens Chr. var 51 år på det tidspunkt – 24 år ældre end mormor. Men han var såmænd stadig en pæn mand, rolig, lun og ganske flink, så det blev til ægteskab i 1917 – og ikke fordi mormor var gravid, for min morbror blev først født i 1919. Så min mormor havde endelig lært teksten.

Selvom min mormor blev en god og trofast hustru, som endda nåede at fejre sølvbryllup med sin gamle mand i 1942, så bar hun resten af sine dage med sig, at hun en gang havde været en falden kvinde.

Da jeg kom i den alder, hvor jeg fik øjnene op for det andet køn, kom det fra min far: *”Nu bliver du vel ikke ligesom din mormor?”* Sådan var holdningen – det var kvinderne som bar skammen – og ikke de mænd, som havde lavet ulykkerne.

Uden en mand på slæb

I dag er vi drejet 180 grader, og unge veluddannede kvinder sidst i 30'erne siger uden at blinke: *”Jeg vil have et barn, og det teknologiske samfund giver mig heldigvis mulighed for det – uden at jeg behøver at få en mand på slæb”*. Et andet sted læste jeg, at unge mødre fandt det nemmere at være fraskilt, når man havde børn, for så var ungerne jo hos faderen (den fraskilte mand) **hver** anden uge, og i ”fri-ugen” kunne man så gøre, hvad man ville.

Et glad sølvbrudepar, Helga og Jens Chr. Hansen i 1942.

Selv i Kongehuset kvidrer man nu lykkeligt, når et af medlemmerne er blevet gravid uden at være gift, (Prinsesse Nathalie af Berleburg).

Nye tider, nye sæder.

Er det godt eller skidt

Er det godt? Er det skidt?

I hvert fald kan vi glæde os over at være kommet af med udtryk som ”horeunge” og ”uægte barn”. Begge udtryk er ganske forfærdelige – og burde aldrig have været opfundet og brugt. Men hvis jeg var en ung mand i dag, så tror jeg nok, at jeg ville ”kridte skoene”, inden kvinderne helt har overflødiggjort dem.... Jeg siger bare: Stakkels mænd!

Fakta:

Uægte børn: børn, der er født uden for ægteskabet, i modsætning til ægtebørn, hvis forældre var gift i undfangelsesperioden eller senere er blevet gift med hinanden.

Horeunge: ældre, nedsættende betegnelse for et barn, der er født uden for ægteskabet.

Fødselsstiftelsen: I 1750 blev Fødselsstiftelsen i København oprettet, og her kunne kvinder føde anonymt og få gratis lægehjælp. Formålet var at undgå drab på nyfødte, og moderen blev lovet anonymitet til "evig tid". Denne regel blev dog ændret i 2007.

Arkivet indeholder en række oplysninger om både driften af stiftelsen og om de kvinder og børn, der fik hjælp af stiftelsen. Arkivet findes på Rigsarkivet.

I ægteskabet med Jens Chr. Hansen fik Helga: Henry 1919 og Agnes (min mor) i 1923.

Jens Chr. Hansen havde været gift 2 gange før. Begge koner døde i barselsseng. Jens Chr. døde i 1948. Helga døde i 1989.